

Иван Вазов

Цалувка на Македонија

Елисавета Александровна Вронцова остави перото, което скърбуца по лазурно-гладката хартия около половин час, облегна се с въздишка на креслото си, като фърли разсеян поглед върху скъпите картини на срещната стена на кокетната ѝ стая, чиито прозорци гледаха в Сергиевска улица, в Петербург. После зе с аристократически малката си бяла ръка писмото от масичката си, претрупана с изящни дреболии и бронзови статуйки, и зачете с полуглас онова, което беше писала.

„Драги Саша,

Това е третото ми писмо, с което искам отговор от тебе. Де се дяна, драги Саша? Защо се умълча? Или пък не си в Цариград? Но ти тръгна за там, а от Белград ми даже прати и адреса си... Какво да мисля? Какво да предполагам за твоето мълчание?... Довчера аз си го обяснявах с това, че си погълнат от куп нови впечатления в очарователната столица на Босфора, че си занят с тичане по събиране сведения или в писане кореспонденциите си...“

Тя прекъсна да чете, остави писмото пак с въздишка. По хубавото ѝ лице мина пак мъгла. Тя стана и заходи нервно по стаята.

– Не – каза тя, – това не може да бъде; той все би намерил няколко минути свободно време да ми надраци поне два-три реда, да се обади. И в редакцията, дето три пъти ходих да питам, и там нямат никаква вест от него, и там се очудват от мълчанието му!

И Елисавета Александровна в силна тревога се питаше хилядния път какво значеше това мълчание на младия ѝ мъж, тъй любящ досега, тъй нежен и внимателен.

Понякога ѝ дохождаха – а това фана да става често – мрачни мисли и предположения: не е ли го увлякла магията на погледите на някоя от тия цариградски жени, за опасната хубост на които тъй много бе слушала? Не е ли смутено сърцето му от зловеци за нейното щастие вълнения? Тия южни небеса, тия разкошни брегове на Босфора крият такива упоителни коварства за сърца горещи, за въображение живо и романтично, като Сашовото!

И дойдоха ѝ пак на ума думите, които ѝ каза шеговито княгиня Строгонова миналата събота в Михайловския театър: „Как, Елисавета Александровна? Не си получила още писмо от Александра Василиевича? Поздравлявам те тогава: ти си намерила съперница в някоя черноока

константинополска сирена! Аз знам сантименталната натура на Александра Василиевича: буен, с пориви горещи за всичко високо или прекрасно... Той е кореспондент по звание, а поет по призвание... А поетите са несигурни съпрузи!“... И княгинята се смя с глас за тая си жестока духовитост, без да иска да знае какво будеха в нейното сърце тия загатвания. Нея нощ тя, Елисавета Александровна, не спа, мъчена от кошмари...

– А може би, възможно е – мислеше си тя – тая дъдрива Строгонова да има малко право: Саша е действително увлекуща се природа... неспособен да противостои на поривите на сърцето си... Той тъй я люби, тъй я обожава, с такава парлива тъга се раздели от нея, такава пламенна страст дишаше последното му писмо от Белград!... Но там, тоя босфорски небосклон е тъй поетически, тия лазурни вълни и небеса и прелестта на природата и на жената са тъй съблазнителни и неотразими за горещи глави, като Сашовата!... Боже, боже! Двайсет деня да ми не пише! Нито една думица от него!... Възможно ли е да съществува такова увлечение, което да застави една нежна и любяща душа да забрави всичко скъпо и драго на света?

Елисавета Александровна правеше усилия над себе си, за да отклони мислите си на друга посока; тя се мъчеше да си обясни това необяснимо нещо с други мотиви по-малко язвителни за нейната любов и самолюбие... Но напразно: пред погледа ѝ се мяркаше малкия и сладострастен лик на една източна красавица, която омагьосваше упленения Саша и го правеше да забрави дълг, свети привязаности, нежния, любимия и любящия образ на жена си...

Тя пак погледна портрета му на стената. Той я гледаше усмихнат със своите красиви и проникателни сиви очи... Кого гледат сега тия очи? Кой е уловил блясъка им, кой е обладал душата, която свети в тях?

И люти страдания изкараха две сълзи под дългите клепащи на хубавите ѝ черни очи.

Навън се хлопна някоя врата. Тя трепна и чака няколко минути. Не, никой не влезе. Тя се тъй трепка от толкова време при всяко хлопване на външната порта, при всяко появяване на Дуня, дебелията чухонка слугиня, надявайки се да ѝ носят писмо... Не, писмо няма!

– Боже, боже!

Тя натисна електрическия звънец, па тури писмото в плик, на който надписа:

Monsieur Alexandre Vrontzoff
Palace Hôtel, Constantinople

Дуня влезе.

– Дуня, пусни това писмо в пощенската кутия.

След излизането на горничната Елисавета Александровна ходи няколко минути развълнувана, все под натиска на мъчителните си безпокойства. Тя ненадейно се спря с вдъхновено лице.

– Да пратя Дуня пак на редакцията. Нещо ми казва, че там ще има какво-годе известие от Саша.

Някоя вратня се хлопна пак.

Елисавета Александровна трепна.

– Не е това Дуня, Дуня тъй скоро не може да се върне...

Чуха се стъпки в антрето, стъпки на непознат човек. Вратата се почука.

– Свободно!

На прага се появи пощенския раздавач.

Сърцето на Елисавета Александровна се преметна в гърдите.

Раздавачът ѝ подаде един плик. Още преди да го земе, тя разбра, че това е от мъжа ѝ. Да, почеркът с молив на плика беше негов! Тя извади и даде една рубла на раздавача и с разтреперени ръце разкъса плика.

– С молив написано! Боже мой! – каза тя очудена, като фърли поглед на писмото: – И на такава проста и смачкана хартия!... Какво значи туй?!

Тя задъхана, с разтупано от лудо вълнение сърце, зачете бързо, а ръцете ѝ трепереха, като държаха многожеланото писмо:

„Скъпа моя Лизо!

Усещам безпокойствата ти и още първите думи на писмото ми са молба за прошка за дългото ми необаждане. Мило дете, знам, че ти ме мислиш при прекрасните босфорски брегове, под чаровните небеса на Цариград, отдето нетърпеливо си очаквала писмата ми, обещани при раздялата... А аз не съм там. Аз съм сега съвсем на друго място, дето няма ни поща, ни телеграф, ни преки съобщения с цивилизования свят... дето едва можах да намеря един молив и тая груба хартия, за да ти напиша тия редове, които кой знае кога ще стигнат под твоите мили очи, които цалувам с любов.

Да, аз съм сега в една извънредна, необикновена обстановка. Слушай: аз съм в едни диви и навъсени планини. Ям сух хляб, често гладувам, спя на земята или на голи канари, в тъмни и непристъпни усои, увит само с един шал. Около мене са хора с обрасли с косми лица, оплескани с кал, често с кръв, въоръжени до шията, страшни, грозни, величествени. Аз съм в една чета от «разбойници»! Не се ужасявай, драга Лизо, при тая дума. Аз не съм пленник на тия разбойници, а съм гост, а тия разбойници са такива, пред които всеки човек със сърце би трябвало да падне на колене в адмирация!... Накъсо, аз съм сега в една чета от македонски революционери. Дене въздухът ехти от залповете на битките пи с турските войски, ноше – сбрани закуп в планинските пустини, ние си натъкмяваме оръжието за утрешните борби... Как попаднах тук? И аз не зная. На минуване през София неудържимо желание ме заведе на турската граница, а един път там вече – нищо в света не можа да ме удържи да не префръкна заедно с трима студенти българи в редовете на тия идеални човеци и да зема участие в борбата им за великите принципи, на които съм се кланял през живота си.

Скъпа Лизо! Ти ще ми простиш това увлечение, нали? Ти ще ми простиш... Твоето чудно сърце ще разбере... Когато се върна в Петербург, ако оцелея, а аз вярвам дълбоко в това, аз ще ти разкажа чудесата от подвиги, от нечувана доблест, от примери на самопожертвование и героизъм, пред които бледнее историята! Боже мой, трябва да видиш, Лизо, тия млади момци, тия буйни глави!... Ние там, в Русия, говорим и пишем за идеали, тук мрат за тях, и това правят тъй просто! Да гледаш петнайсетгодишни юноши с каква смелост държат в ръката си бомбата със запален фитил, бомбата, която крие сто ужасни смърти, и се спущат към неприятелите, обстреляни от куршуми, да я фърлят в редовете им! Да видиш български местни селянки, жени, девойки нежни, като ангели, като ни превоздат през горите ноше, как пренасят през хиляди опасности храна за юнаците, как радостно делят съдбата им!... Но ръката ми трепери от вълнения. Духът на свободата надали се е проявявал някога в по-светла форма, надали е създавал по-идеални ратници, по-величествен героизъм... Молете се, Лизо, там за тия човеци! Молете се и обичайте ги... Но от цепта човек ни обажда, че войска се задава зад ближното бърдо... Ще имаме пак бой... Сбогом, прелестно мое дете. Очаквай ме с

упование на бога, както аз храня дълбокото упование, че пак и скоро ще те прегърна. Твоята любов е ангелът ми хранител, който ще ме закриля от смъртта. Аз впрочем не знам де би я намерил човек по-славна.

Цалувам те, ангело, до добро видение.

Тебе любящий *Александър*.

П. П. Ти ще ми простиш, мила Лизо. Нали?''

Елисавета Александровна остави писмото. Очите ѝ светеха от сълзи. Но лицето ѝ беше станало ясно, а погледът ѝ пламтеше от вдъхновение.

Тя няколко време стоя безмълвна, а най-сетне избъбра:

– Ах, благородният мой Саша! Ах, благородният мой Саша!... Той има право: аз го простих...

Но нови сълзи рукнаха из очите ѝ.

Тя стана, отиде в кабинета на мъжа си, отвори големия атлас, намери Европейска Турция, па седна на канапето и дълго гледа в картата. Па ненадейно тя залепи розовите си устни на едно място на картата и дълго ги държа там.

Тя цалуваше Македония.

София, 24 октомври 1903

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4193>]